

**8D10101 – «Қоғамдық денсаулық сақтау» білім беру бағдарламасы
бойынша докторантураға түсушілерге арналған «Жазбаша емтихан»
блогына дайындық сұрақтары**

«Қоғамдық денсаулық сақтау» пәні

1. «Қоғамдық денсаулық сақтау» пәнінің теориялық негіздері

Әлеуметтік, экономикалық, биологиялық, экологиялық және ұйымдастырушылық факторлардың халық денсаулығына әсерін зерттейтін іргелі медициналық және әлеуметтік ғылым. «Қоғамдық денсаулық сақтау» ғылымы да халықтың денсаулығын сақтау және нығайту жөніндегі ғылыми негізделген тәсілдерді әзірлейді. Пәннің теориялық негіздері денсаулық сақтау жүйесінің мамандарында клиникалық-профилактикалық ойлауды қалыптастыру үшін негіз қалайды. Осы саладағы білім халықтың денсаулығын сақтау және нығайту, ресурстарды дұрыс бөлу және медициналық көмектің қолжетімділігі мен сапасын қамтамасыз ету жөніндегі мемлекеттік саясатты әзірлеу үшін маңызды.

2. Халықтың денсаулығы

Қоғамның физикалық, рухани және әлеуметтік әл-ауқатының деңгейін көрсететін кешенді әлеуметтік-экономикалық және демографиялық индикатор. Мемлекеттің санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығын бағалау. Өлім-жітімнің және еңбек ету қабілетінен айрылудың негізгі себептерін анықтау. Денсаулық сақтау жүйесін стратегиялық жоспарлау.

3. Денсаулық сақтау ұйымы

Пән денсаулық сақтау жүйесін құру, жұмыс істеу, реформалау және басқару қағидаттарын зерделейді. Қолда бар ресурстарды жұмсау кезінде қызметтердің барынша қолжетімділігін, қауіпсіздігін және сапасын қамтамасыз ететін медициналық және профилактикалық көмек көрсетудің тиімді, пациентке бағдарланған жүйесін құру тетіктерін бағалау.

Денсаулық сақтау ұйымын зерделеу басқарушылар (бас дәрігерлер, министрлер) үшін ғана емес, сондай-ақ әрбір практикалық дәрігер үшін де маңызды. Кәсіптің құқықтық және экономикалық шеңберлерін, пациенттерді бағыттау қағидаттарын түсінеді және дәрігердің іс-әрекеті денсаулық сақтау жүйесі қызметінің тиімділігіне қалай әсер етеді.

4. Денсаулық сақтаудағы менеджмент

Қоғамдық денсаулық сақтау халық денсаулығына әсерін тигізетін халық шаруашылығы салаларының қызметін басқаруға немесе үйлестіруге бағытталған. Бұл — медицина, экономика, әлеуметтану және құқық тоғысындағы қолданбалы пән болып табылады.

Оның басты мақсаты - ресурстарды оңтайлы пайдалана отырып, медициналық көмектің жоғары сапасын қамтамасыз ету үшін медициналық ұйымдарды (шағын жеке клиникалардан бастап ірі мемлекеттік ауруханалар мен тұтас денсаулық сақтау жүйелеріне дейін) тиімді басқаруға үйрету.

Емтиханға дайындыққа арналған әдебиеттер тізімі:

1. Аканов А.А., Тулебаев К.А., Камалиев М.А. Общественное здравоохранение: учебник. – М.: Литтерра, 2017. – 496с. ISBN 978-5-4235-0207-2.
2. Кучма В.Р. Общественное здоровье и здравоохранение: учебное пособие. – М.:Академия, 2017. – 384 с.
3. Сабиров К.С., Тойшыбеков Е.Т. Қоғамдық денсаулық және денсаулық сақтау: оқулық. – Алматы: Эверо, 2018. – 420 б.
4. «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі № 360-VI ҚРЗ Кодексі.
5. Сергеев Ю.Д. Медицинская этика и деонтология: учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 288 с.
6. WHO. Non-communicable Diseases: Mortality (2019). https://www.who.int/gho/ncd/mortality_morbidity/en/.
7. <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases>
8. Budreviciute A, Damiati S, Sabir DK, et al. Management and Prevention Strategies for Non-communicable Diseases (NCDs) and Their Risk Factors. Front Public Health. 2020;8:5741111.doi:10.3389/fpubh.2020.574111.
9. Rev.4: Political declaration of the fourth high-level meeting of the General Assembly on the prevention and control of noncommunicable diseases and the promotion of mental health and well-being. <https://www.who.int/publications/m/item/rev.4--political-declaration-of-the-fourth-high-level-meeting-of-the-general-assembly-on-the-prevention-and-control-of-noncommunicable-diseases-and-the-promotion-of-mental-health-and-well-being>
10. European health report 2024: keeping health high on the agenda: highlights. <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289061728>
11. Эпидемиологический надзор за факторами риска неинфекционных заболеваний в Европейском регионе ВОЗ. Обзор исследования STEPS в 2013–2019 гг. Копенгаген: Европейское региональное бюро ВОЗ; 2023.
12. Менеджмент в здравоохранении, Методическое пособие, Самара, 2025 – 49с.
13. Экономика и управление в здравоохранении, учебник и практикум для вузов, Москва, Юрайт, 2023 – 306с.